B

ORATIO
IN FVNERE
IOANNIS III.
POLONIÆ REGIS
MAGNI LITHVANIÆ DVCIS:

Habita in Sacello Pontificio Quirinali;

A D

INNOCENTIVM XII.
PONTIFICEM MAXIMVM

A CAROLO DE AQVINO
SOCIETATIS IESV.

Die 5. Decembris, Anni 1696.

ROMAE; TYPIS BARBERINIS.

Excudebat Dominicus Antonius Hercules; Anno M DC XCVII.

SVPERIORVM LICENTIA.

EXCELLENTISSIMIS, ATQVE INCLYTIS SENATORIBVS SERENISSIMAE POLONAE REIPVBLICAE, MAGNIQVE DVCATVS LITHVANIAE; EORVMQVE SVPREMO PRAESIDI EMINENTISS. AC REVERENDISS. DOMINO D. MICHAELI S.R.E. PRESBYTERO CARDINALI RADZIEOVSKI ARCHIEPISCOPO GNESNENSI, PRIMATI, ET PRIMO PRINCIPI.

Carolus de Aquino Societatis IESV, Felicitatem.

MVlta me, Eminentiſsime PRINCEPS, Excellentiſſimi, atque Inclyti SENATORES, deterrere potuiſſent; quominus, tàm alieno præſertim tempore, Vobis obſtreperem; quos nunquam animo minùs vacuo, grauiſſimis curarum oneribus diſtringi; & rem vnam, omnium mortalium Operum difficillimam, moliri probè eſſem conſcius. Verùm duo potiſſimum in cauſâ fuerunt, quamobrem Vos, incolumi pudore, adire non extimeſcerem. Primum, ipſum Orationis, quæ Veſtro Nomini inſcribitur, argumentum. Etenim Virtutum, quotquot Regium faſtigium inſignire poſſunt, exemplar abſolutiſſimum Vobis proponimus, IOANNEM Tertium, cuius immortalia facinora ità amplectentur ætates omnes, vt admiraturæ ſint; ità demirabuntur, vt commendare non deſinant. Nam ſi Cyri Regis Perſarum geſta, à diſertiſſimo Græcorum Scriptore, literis tradita ad præclaram aliorum Regum inſtitutionem mirificè profecerunt; quidni ad excelſam, quam animis, conſilijſque ſtruitis, tàm præclari Operis exædificationem, nonnihil conferat qualiſcumque hæc demùm, & obſcuris, vt planè ſentio, coloribus adumbrata effigies Regis, qui cla-

ritudine rerum gestarum, non cum Cyro solum; sed cum omni audeat antiquitate contendere? Alterum est, ne ad dignitatis, locique Vestri splendorem istum, sine parario affectarem viam, primos mihi ad Vos aditus patefecisse Eminentissimum Principem, CAROLVM Cardinalem Barberinum, Polonici Regni Protectorem amplissimum: de cuius prolixa, & effusa in Vos voluntate, quid attinet prædicare, tot, tàmque luculentis passim exemplis testatissima? Eius certè singulare de Vestra virtute iudicium; & in IOANNEM Tertium, cui florentissimi Regni Patrocinium, gratissimo animo refert acceptum, erecta studia efficiunt, vt nullo genere officiorum impensiùs capiatur, quàm quibus, Vestris laudibus faueat. Nomini Vestro celebritatem conciliet, omnique, vt aiunt, pede in Inclyta Natione honestanda consistat. Is abundantia quadam humanitatis mecum egit; vt de Regis longè clarissimi laudibus verba facerem, ad INNOCENTIVM XII. Pontificem Maximum, cum viuerso Cœtu Patrum Purpuratorum, Eidem Iusta Funebria persoluentem. Qua designatione Princeps limatissimi cæteroqui iudicij, magis rationem habuit, quemadmodum humanitati suæ indulgeret; quàm vt pudori meo parceret. Geminis hisce munimentis insistens non est, vt crimen audaciæ deprecer, dum à Nomine Patrocinioque Vestro, orationi meæ splendorem, atque præsidium accerso; etiam dum Regni, Patriæque clauo assidentes eiusdem faustitati consilia omnia, cœpta, cogitata Vestra deuouetis: quæ profectò, (quæ Vestra Sapientia est) ad Regni diuturnam felicitatem; ad vberrimam segetem gloriæ Vestræ; non modo suprà spem, verùm etiam suprà vota prouenient.

ORATIO.

QVOD afflictis Europæ rebus ab interitu vindicandis, prçsidij fuerat penè reliquum, BEATISSIME PATER; quod in ſupremo armorum Duce, quod in ſapientiſſimo Rege inſtituendo, veteres adumbratum literis reliquerunt, è medio ſuſtulit IOANNIS Tertij Poloniæ Regis interitus, Chriſtianæ Reipublicæ peracerbus. Quidni etenim eius caſus omnia ſecum fermè traheret, cuius beneficio factum eſt, ne omnia aliquando ad exitium traherentur? Me verò ſuper hæc, rerum copia, loci maieſtas, & circumſcripti laudationi fines, ità perturbant, vt vehementer timeam, ne, dum exaggeratæ virtutis ſimulacrum, in arctiſſimum modulum contraho, non tàm inelegantem typum facultatis tenuitate; quàm magna ex parte mutilatum inopia temporis, videar poſuiſſe.

Polonici Principatus natura, eximij Ducis, & Regis optimi prærogatiuas indiſcretas habet, atq; promiſcuas. Gens ad labores impigra, & læta bello, laudes ſuas amat in Rege: vulgato iam more Populorum, vt quibus ipſi virtutibus potiores ſunt, iiſdem Principem æſtiment. Quod autem tibi, IOANNES, ſplendidiùs ad Principatum Tyrocinium eſſe potuit, recepto Chocinio, aſſerta Podolia, validiſſimo Coſaccorum, atque Tur-

carum exercitu exuto castris, occidione deleto? Eo siquidem ipso die, quo Michael Rex mortalitatem expleuit, Turcicum bellum in ceruicibus erat. Morbus Regem; hostes in Chociniensi arce Regnum obsidebant. Polonia minimè nescia; se, illo extincto, viduam; hoc victore, nullam futuram; Tuam, IOANNES, dexteram, fidemque respexit; ne, qui supremus Regi aderat dies, nouissimus affulgeret & Regno. Vicisti Patriæ vota; ità confirmasti de Regno sollicitam, vt nec Regis orbitatem illa sentiret: frustrà iam Comitijs in Rege deligendo cunctantibus, quem suo suffragio Victoria coronauerat. His auspicijs Regnum ingressus deformatam seditionibus Poloniæ faciem, ac propè Poloniam Poloniæ restituis. Dicerem nouas ad Tyram, & Borysthenem excitatas munitiones, auctam præsidijs vtramque Volhyniam, Scytharum populationes coercitas, crebris incursationibus Chamenecium obnoxium habitum: nisi in expeditionem illam Germaniæ, Europæ, Religioni longè felicissimam, erectos animos cernerem, & dicentem ad se non tàm alliceret Vienna; quàm raperet. Iuuat autem memoria repetere, calamitosi illius temporis faciem; cum ingens nos trepidatio incesseret, ne per Illyricum, & Carnicas Alpes, turbo ille Otomannici belli se in Italiam effunderet: cum non deessent, qui subsultantibus animis pauescerent Mustaphum, sęuiorem Annibalem ad Portas minantem; incensa ædificia; excisa Templa; Hoc ipsum: sed horret animus in

augu-

augustissimum Religionis Domicilium, etiam commentitios metus inferre. Quamuis dum hìc laruatis terriculis agimus, atque fictitijs; veros timores de Germaniç fronte discutit IOANNES, minaci equo præfulgens, explicata fronte, decora facie; Regno posthabito, aulaque deserta splendidior; non laborem vllum, non vitam, non sanguinem, antè publica commoda positurus. Quid hìc dicam collatis signis cæsas barbarorum acies; quæ, tanquam sinistro sidere afflatæ, ne primos quidem velitationum impetus sustinuerunt? Quid referam turbatos Ordines, àb Equitatu grauiter incumbente pulsos, atque protritos; quibus subito terrore lymphatis, fœda fuga decora morte potior fuit? Profecto ille tantarum virium Polonorum exercitus, in Sarmatiam suam, ipsa nullo satis preclaro laborum pretio parabili gloria, expositaque, redijsset inglorius; nisi haud ità multò post, Turcarum edita ad Barchanum clades, adhuc expertes sanguinis gladios imbuisset. Peregit Viennensis Victoria, vt, seruato Imperij Palladio, Germania explicaret frontem, quam longus timor arctauerat; Barchanensis præstitit, vt, quæ timere desierat, timeretur: illa inclinatas res à casu sustinuit; hæc securitati in posterum, latiusque proferendis Imperij finibus, Religionisque, prospexit. Nego etenim in Hungaria, in Dacia, in Peloponeso, in Dalmatia, vllam postea expugnatam arcem; nego, victoriam vllam de hostibus reportatam; in cuius gloriæ societatem, Polonici Regis

expe-

expeditio illa non venerit; cuius partem aliquam is mihi demum assequutus animo videatur, qui æstimauerit, decus illud, non aliorum modo; sed ipsius IOANNIS facinora, quæ consequentes annos mirificè illustrarunt, speciosa quadam inducta caligine, inumbrasse. Nam exquisitos Militum delectus sustentando Fœderi imperatos; traiecto sępius Tyra, inundatam Moldauiam, occupatum Iassium, incensumque; Regni fines, quà communitos arcibus, quà latiùs propagatos; Chamenecium ipsum pauitare semper iussum, si semel vinci non meruit: quæ decora, fidem hominum, Superùmque! sed quoniam Vienna fulgore suo perstrinxerat oculos; hæc tàm excelsa, tàmque præclara, quædam Polonici Martis otia, atque cessationem interpretamur. Verùm meritissimis in IOANNEM Regem congestis præconijs, lusisse mè operam planè sentio: dum laudem omnem decorum pulcherrimorum, in longè alium authorem IOANNES ipse transcribit, datis post Viennensem Victoriam, ad Innocentium Vndecimum Pontificem Max. in hanc sententiam literis. *Veni, Vidi, & Deus Vicit.* O glorię abdicationem, gloriæ multò maximè quæstuosam! Virtute, gestis, felicitate æquasti Cæsarem, Rex inuictissime; tàm luculento moderatissimi animi testimonio, de ipsius superbia triumphasti. Et quidem rerum Diuinarum studiosissimum Regem nihil non pie; nihil cum Religione non cogitasse coniunctum, testes sunt, excitandæ Fidelium pietati, Patrum Capuccinorum

rum

rum ex Italia ; Velatarum Virginum ex Familia Diui Benedicti, euocata primùm ex Gallia in Poloniam Sodalitia: testis ille ipse Viennensis triumphi nulla temporum vicissitudine, obliterandus dies; cum primo diluculo Cœlestem Hostiam immolanti, de genu ministraret, socio præstantissimæ Indolis Filio, non tàm in laborum, gloriæque partem; quàm in paternæ pietatis æmulationem vocato: testes secretiores aditus in Regijs castris, vbi subtractum bellicis curis animum, Supremo Numini repræsentabat: testis demum Militare Vexillum, ab arce Barchanensi direptum, & ad Ædem Virginis Lauretanæ transmissum. Nam Regium alterum, quod inter Prætoriani tentorij spolia, sua Rex ipse manu detraxerat, tunc enimverò altissimo in loco, maximèque Terrarum Orbi conspicuo erectum iure censuit; cum ad Innocentij Vndecimi pedes deuolueretur. Pontificiæ siquidem Dignitati, & Apostolicæ Sedi quàm impensè fuerit singularis obsequij studio mancipatus, exploratissimum fecit, cùm splendidissima Radziuilij Ducis, sibi cognatione coniuncti Legatio, ab ipso Principatus exordio ad eundem Pontificem obita; tùm dies ille Religioni faustissimus; cum, eodem Sequestro, coacto Purpuratorum Patrum Conuentu, ex eodem Ordine lectissimi Proceres, in leges Hungarici Fœderis Sacramentum dixerunt. Quo plus obtinent commendationis, & laudis hæc mœstitiæ imitamenta, & pompa emortualis, qua suprema officia peraguntur

tur

tur non tàm acerrimo Romanæ Sedis propugnatori ; quàm obſequentiſſimo Filio IOANNI Tertio Poloniæ Regi ; quem ætates conſequuturæ vltrò fateantur, gloriæ quidem ſuæ ſatis ſuperque ; felicitati publicæ plurimum ; bonorum omnium deſiderio, minimum ſanè vixiſſe.

FINIS.

vii